

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs

Pērses iela 2, Rīga, LV-1011, tālr. 67031703, e-pasts pasts@ur.gov.lv, www.ur.gov.lv

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra Konsultatīvās padomes sēdes
PROTOKOLS
Rīgā

09.03.2022

Nr.1-29/6

Sanāksmi vada:

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra
galvenā valsts notāra vietnieks

Sandis Karelis

Piedalās:

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra
Konsultatīvās padomes locekļi:

Latvijas Finanšu nozares asociācijas pārstāve
Latvijas Tirdzniecības un rūpniecības kameras
pārstāvis
Latvijas Darba devēju konfederācijas
Pārstāve

Laima Letiņa

Jānis Loze

Inese Olafsone
Henriks Danusēvičs
Roberts Alhimionoks

Latvijas Tirgotāju asociācijas pārstāvis
Ārvalstu investoru padomes Latvijā pārstāvis

Pieaicinātie eksperti:

Zvērinātu advokātu biroja Eversheds Sutherland Bitāns
pārstāve

Elīna Vilde

Zvērinātu advokātu biroja Ellex Kļaviņš pārstāvis

Kristers Losāns

Zvērinātu advokātu biroja Sorainen pārstāve

Zane Paeglīte

Protokolē:

Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra
Juridiskās nodaļas juriskonsults

Edgars Buka

Sanāksmi sāk plkst. 15:00.

2022.gada 2.martā Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrs (turpmāk – Reģistrs) nosūtīja Konsultatīvās padomes locekļiem un vairākiem zvērinātu advokātu birojiem uzaicinājumu uz Konsultatīvās padomes nozaru sēdi, kurā tiktu turpināta diskusija par Reģistra jauno darbības stratēģiju un iecerēto pakalpojumu attīstību, pārrejojot tikai uz elektronisku dokumentu iesniegšanu Reģistrā. Uzaicinātās personas tika aicinātas izteikt viedokli ar elektronisko dokumentu iesniegšanu Reģistrā un kādas problēmas tikušas konstatētas līdz šim.

Henriks Danusēvičs pirms sēdes norādīja, ka atbalsta dokumentu iesniegšanu elektroniskā formā ar iespēju atsevišķos gadījumos iesniegt dokumentus klātienē. Piemēram, dokumentus klātienē varētu iesniegt, ja klientam nav drošs elektroniskais paraksts vai citās situācijās.

Inese Olafsone pirms sēdes norādīja sekojošo:

1) nepieciešama izstrādāt vienkāršu formu, kurā visas nepieciešamās ziņas aizpilda dokumentu iesniedzējs;

2) Reģistra tīmekļavietnē būtu izstrādājama ceļa karte dokumentu iesniegšanai Reģistrā, lai izdarītu izmaiņas ierakstos;

3) tiem, kuri nevar paši iesniegt dokumentus elektroniskā formā, Reģistram būtu jānodrošina, ka mazkapitāla SIA dibināšanas dokumentu sagatavošana un iesniegšana ir tik vienkārša, ka to bez kļūdām var izdarīt jebkurš;

4) pamatkapitāla denominācijas process mazkapitāla SIA gadījumā bija jābūt automātiskam ar piedāvātu formu, kurā tikai jāparakstās par piekrišanu.

Zvērinātu advokātu birojs Ellex Kļaviņš pirms sēdes norādīja sekojošo:

1) pašreizējā digitalizācijas mērķa pieeja atvieglotu darbu Reģistram, taču apgrūtinātu dokumentu iesniegšanu uzņēmumiem, to pārstāvjiem un juridisko pakalpojumu sniedzējiem. Būtu vēlams nonākt pie vidusceļa;

2) ļoti daudz ārvalstu uzņēmumu, kuriem gan dalībnieki, gan valdes locekļi ir ārvalstnieki, nav pieejams drošs elektroniskais paraksts. Pašreizējais regulējums, kas uzliek pienākumu reģistrēties Fizisku personu reģistrā, pēc kā tiek piešķirts Latvijas personas kods un iespēja iegūt drošu elektronisko parakstu, ir neefektīvs, jo, lai reģistrētos Fizisku personu reģistrā, ir nepieciešams iesniegt veidlapu, kura jāparaksta ar kvalificēto elektronisko parakstu, kas satur laika zīmogu (drošs elektroniskais paraksts). Alternatīva šai prasībai ir griezties pie zvērināta notāra Latvijā vai Pilsonības un migrācijas lietu pārvaldes nodaļā, kur to nokārtot klātienē. Lielai daļai ārzemniekiem ir problemātiski apmeklēt Latviju, lai izpildītu šādas prasības un vienmēr tiek meklētas alternatīvas;

3) nav saprotama nepieciešamība prasībai, ka pilnvarotā persona varēs iesniegt reģistrācijas dokumentus tikai uz tādas pilnvaras pamata, kuru Latvijas zvērināts notārs būs iekļāvis pilnvaru reģistrā. Tātad pilnvarotā persona pati vairs nevarēs iesniegt tiešā veidā reģistrācijas dokumentus, pamatojoties uz viņam izdotas juridiskās personas pilnvaras pamata, ko šī persona iesniedz Reģistrā vienlaicīgi ar reģistrācijas dokumentiem. Tas nozīmē papildu darbības dokumentu iesniedzējam un papildu izmaksas juridiskajai personai (notārs, pilnvarotās personas patērētais laiks šo papildu darbību kārtojot). Šāda kārtība ir klaji pretēja tam, ko vispārēji par pilnvarām paredz gan Civillikums, gan komerciālā un uzņēmumu reģistru prakse ārvalstīs;

4) atbalstāms ierosinājums, ka reģistrācijas dokumentus var sagatavot un iesniegt ne tikai ar zvērināta notāra starpniecību, bet gan arī ar zvērināta advokāta un citu "aģentu" starpniecību. Citādi ar to tiek radīta papildu darbības nepieciešamība un sadārdzinās reģistrācijas izmaksas. Turklāt zvērināti notāri ir ļoti noslogoti jau pie pašreizējo nodrošināto funkciju izpildes. Papildus darbību uzlikšana radītu rindas un apgrūtinātu ātru lietvedības kārtību. Turklāt zvērināti advokāti vairākos jautājumos jau tā intensīvi sadarbojas ar zvērinātiem notāriem;

5) papīra dokumentu pārveidošana elektroniskajos norakstos krietni sadārdzina reģistrācijas izmaksas. Turklāt Reģistrs vairākkārtīgi norādījis, ka ne visiem Komerclikumā noteiktajiem reģistrācijas dokumentiem ir iespējams iesniegt norakstus, bet gan tikai to oriģinālus, piemēram, valdes locekļa piekrišanai, dalībnieku reģistra nodalījumam utt. Šādā gadījumā visu dokumentu pārņemšana uz elektronisko formātu nav iespējama;

6) jau iepriekš Reģistrs ir informēts, ka nereti patieso labuma guvēju reģistrācijas lietās kopējās izmaksas par visu patieso labuma guvēju un īpašumtiesību struktūras apliecināšanu

dokumentu iztulkošanu un apliecināšanu ir augstas. Saprotams, ka tulkojums tomēr būtu nepieciešams, ja dokuments ir sastādīts valodā, kas nav angļu vai krievu valoda, jo citas valodas ir retāk zināmas Latvijā. Vismaz attiecībā uz dokumentiem, kas saistīti ar patieso labuma guvēju reģistrāciju būtu jābūt iespējamībai iesniegt dokumentus bez apliecināta tulkojuma nepieciešamības.

Sandis Karelis atklāj sasaukto Reģistra Konsultatīvās padomes nozaru sēdi, kas notiek attālināti. Informē, ka sapulces mērķis ir turpināt diskusiju par Reģistra mērķi pāriet tikai uz elektronisku dokumentu iesniegšanu Reģistrā. Uzsver, ka līdz šim lielākās iespējamās problēmas ir konstatētas attiecībā uz ārvalstnieku iespējam dokumentus Reģistrā iesniegt elektroniski un risinājums šādā gadījumā varētu būt dokumentu iesniegšana ar Latvijas zvērinātu notāru starpniecību.

Jānis Loze aicina paredzēt, ka pats pilnvarotais pārstāvis, kuru ārvalstnieks ir pilnvarojis viņa vārdā iesniegt dokumentus Reģistrā, varētu apliecināt Reģistrā iesniedzamo dokumentu patiesumu. Zvērināti notāri neapstiprina pilnvarojuma spēku, bet tikai dokumenta autentiskumu.

Laima Letiņa norāda, ka ir atšķirība starp ārvalstīs privātā kārtā izdotam pilnvarām un pilnvarām, kuras apliecinājis ārvalsts zvērināts notārs, jo otrajā variantā tiek nodrošināta ārvalstnieka sākotnējā identifikācija. Privātpersona nav tiesīga apliecināt notariālas pilnvaras atvasinājumu, jo tādā gadījumā dokuments zaudē savu publisko spēku. Paredzot privāto pilnvaru iesniegšanu Reģistrā, varētu samazināties uzticamība veiktajām pārbaudēm un iespējams kredītiestādēm pirms kontu atvēršanas būtu jāveic papildus klientu izpēti. Proti, ja tiek mazinātas riska pārbaudes Reģistrā, tas rada arī tālāku ietekmi, kas nav atbalstāms.

Jānis Loze aicina modelēt konkrētu situācijas, kurās pilnvara būtu nepieciešams notariāli apliecināt, lai tās būtu spēkā Latvijā.

Laima Letiņa un **Sandis Karelis** norāda, ka šobrīd nav iespējams dibināt uzņēmumu uz privātā kārtā izsniegtas pilnvaras pamata.

Kristers Losāns norāda, ka praksē ārvalstnieki neierodas Latvijā, lai Reģistrā iesniegtu dokumentus un to dara pilnvarotās personas. Ir problēmas arī ar elektroniskajiem parakstiem Eiropas Savienības ietvaros, īpaši attiecībā uz laika zīmogu. Līdzās zvērinātiem notāriem arī zvērinātiem advokātiem jābūt tiesībām klientu vārdā iesniegt dokumentus Reģistrā, kā arī vēl nav saprotams kā praksē zvērināts notārs iesaistīsies dokumentu iesniegšanā. Ņemot vērā zvērinātu notāru noslodzi, dokumentu iesniegšanas process varētu paildzināties. Tāpat apšaubā vai visus ārvalstīs sagatavotos papīra dokumentus būs iespējams sagatavot elektroniskā formā.

Sandis Karelis norāda, ka nesaskata problēma papīra dokumentu transformēšanā elektroniskā formā, jo galvenais ir dokumenta juridiskais spēks. Turklāt konstatētās problēmas varētu atrisināt tiesiskajā regulējumā. Ir jārisina jautājums par dokumentu iesniegšanu Reģistrā no valstīm, kuras nav Eiropas Savienības dalībvalstis un šādā gadījumā arī tiktu atrisināta problēma ar dokumentu parakstīšanu ar drošu elektronisko parakstu.

Zane Paeglīte norāda, ka, lai biznesa videi netiktu radīts papildus slogs, nedrīkst izstrādāt tādu tehnisko risinājumu, kas paildzinātu un sadārdzinātu dokumentu iesniegšanu Reģistrā. Atbalsta ideju pirms pārejas uz jauno sistēmu notestēt konkrētus piemērus.

Sandis Karelis norāda, ka mērķis nav sarežģīt un sadārdzināt dokumentu iesniegšanu Reģistrā un paskaidro, ka Igaunijā līdzīga sistēma veiksmīgi darbojas.

Zane Paeglīte norāda, ka šobrīd ārvalstnieki reģistrē uzņēmumu Igaunijā, iegūstot e-rezidenci, lai pēc tam vieglāk reģistrētu uzņēmumu Latvijā. Tāpat piebilst, ka personu loks, kas ir tiesīgs Reģistrā iesniegt dokumentus, varētu būt plašāks.

Laima Letiņa piebilst, ka Igaunijas e-rezidence arī tiek izmantota, lai slēptu uzņēmumu īpašnieku patieso identitāti.

Elīna Vilde atbalsta virzību uz digitalizāciju, bet norāda uz problēmām ar dokumentu iesniegšanu

no ārvalstīm, jo īpaši ne Eiropas Savienības dalībvalsts. Zvērināti advokāti jau šobrīd ir tās personas, kas ārvalstnieku vārdā iesniedz dokumentus Reģistrā uzņēmumu dibināšanai. Nav atbalstāma ideja par ārvalstnieka ierašanos Latvijā, lai dibinātu uzņēmumu.

Jānis Loze norāda, ka nedrīkst radīt situāciju, kurā ārvalstnieki ir neinteresēti Latvijā dibināt uzņēmumus. Pilnvaras iesniegšana caur zvērinātiem notāriem ir lieka, jo zvērināts notārs nepārbauda pilnvaras saturu. Atbalsta ideju paplašināt personu loku, kas ir tiesīgs iesniegt dokumentus Reģistrā.

Laima Letiņa un **Sandis Karelis** norāda, ka arī šobrīd Latvijā var dibināt uzņēmumu tikai uz notariāli izsniegta pilnvaras pamata un privātpersona nav tiesīga apliecināt notariālu pilnvaru atvasinājumus. Tiek piedāvāts, ka pats Reģistrs varētu pārbaudīt izdotās pilnvaras, iespējams veicot neklātienas identifikāciju, ko šobrīd dara kredītiestādes. Lai minēto realizētu būs nepieciešami grozījumi vairākos normatīvajos aktos, tostarp Notariāta likumā.

Zane Paeglīte norāda, ka šobrīd nav saprotama zvērinātu notāru loma pilnvaru apliecināšanā, jo īpaši ņemot vērā, ka dažādās valstīs zvērinātu notāru pilnvaras un funkcijas atšķiras. Piemēram, ne visās valstīs zvērināti notāri apliecina personas rīcībspēju.

Sandis Karelis noslēdz sapulci un norāda, ka diskusija par Reģistra mērķi pārriet tikai uz elektronisku dokumentu iesniegšanu turpināsies.

Sanāksmi pasludina par slēgtu.

Sanāksmi slēdz plkst. 16:05.

Sanāksmes vadītājs

Sandis Karelis

Protokolists

Edgars Buka